

tekstom i napjevom varijante talijanske "O mama, mama, mandime a prender l'aqua" što je treća kitica ljubavne pjesme koja počinje "Varda la luna come che la camina" (G. Radole, *Canti popolari istriani - Seconda raccolta con bibliografia critica*, Firenze 1968, 192-193, 202).

Jerko BEZIĆ

Boris Asaf'ev, O narodnoj muzyke, Sost: I. I. Zemcovski, A. B. Kunanbaeva, Muzyka, Lenin-grad 1987, 248 str.

U knjizi su prvi put okupljene sve studije, razni fragmenti, građa i komentari istaknutog sovjetskog muzikologa, akademika B. V. Asafjeva (1882-1949) koji se bavio glazbenim folklorom Sovjetskog Saveza, Sredozemlja i Jugoslavije. (Pojedinačno su tu

zastupljene: armenska, gruzijska, kazahstanska, ruska, tatarska, njemačka, norveška, grčka, španjolska, srpska, hrvatska i romska folklorna glazba.)

Središnje mjesto među njima svakako zauzimaju radovi koji se odnose na rusku, kazahstansku i južnoslavensku narodnu glazbu. Asafjev promatra folklornu glazbu u povijesnom procesu i u suodnosu s umjetničkim (profesionalnim) kompozitorskim stvaranjem. Sve studije odlikuje istančano i duboko pronicanje u specifičnost nacionalnog glazbenog sadržaja i, s tim u vezi, i "tehniku" intonacije.

Knjiga započinje veoma značajnim *uvodom* koji su sastavili poznati sovjetski etnomuzikolozi I. I. Zemcovski i A. B. Kunanbaeva. Autori opisuju Asafjevljev rad, znanstveni i pedagoški, njegov teorijski i metodološki pristup analizi folklorne građe, te svoje postupke u radu na ovom kritičkom izdanju. Uspjeli su od svih dijelova zaista organizirati cjelovitu knjigu, a sam uvod predstavlja svojevrsnu samostalnu cjelinu i daleko nadilazi opis i popis sadržaja knjige, pružajući nam tako suvremen pristup značajnom radu iz neposredne prošlosti.

U *prvom* dijelu knjige nalaze se studije posvećene ruskom, južnoslavenskom i kazahstanskom glazbenom folkloru. Prvi put se na ruskom jeziku objavljuju značajne autorove studije "Problemi ruske narodne muzike" (1927) i "Muzika kazahstanskog naroda" (1937). Slijede zatim dvije studije posvećene jugoslavenskoj folklornoj glazbi koje su posebno značajne za našu folkloristiku: "Iz područja jugoslavenskog narodnog muziciranja u uzajamnom odnosu s ruskom i slavenskom muzikom", te studija "O narodnom muziciranju Jugoslavije" (str.41-72). Objavljene sa svim potrebnim kritičkim komentarom, te su studije izrazito značajne ne samo za našu etnomuzikologiju nego i za sovjetsku, jer njima zapravo Asafjev postaje utemeljitelj suvremenog ruskog glazbenog istraživanja. Posebno su važna i zanimljiva istraživanja jugoslavenske epike, lirike i glazbene dijalektologije, upotrebljivost metoda glazbene analize, te komparacije srpske, ruske i kazahstanske folklorne glazbe.

U *drugom* dijelu knjige nalazi se rekonstrukcija nenapisane monografije "Seljačka pjesnička umjetnost" (1925). Prema planu koji je u rukopisu ostavio Asafjev, grupirani su i komentirani *fragmenti* iz mnogih radova tematski vezani uz povijest, sociologiju, estetiku i teoriju ruske folklorne glazbe, seljačke i gradske tradicije. Posebno su skupljena autorova predavanja na temu *folklor i kompozitor i folklor ruskog Sjevera* (1925.g.).

U *trećem* dijelu najprije se nalaze fragmenti radova vezanih uz usmenu tradiciju raznih naroda, od antike, preko srednjovjekovlja do suvremenosti. Tu se posebno ističe građa vezana uz folklor Kavkaza. Prilozi i komentari sadrže razne materijale koji se prvi put objavljuju - od komparativnih muzičkih lekcija do npr. programatskog pisma Maksimu Gorkom (1928.g.).

Publiciranje ove knjige ima izuzetan značaj za sovjetsku etnomuzikologiju (zahvaljujući urednicima koji su uzorno obavili znanstvene i stručne analize i tiskane i rukopisne građe), ali i za našu, jugoslavensku, s obzirom na to da se posebne studije, kao što smo upozorili, odnose i na jugoslavensku folklornu glazbu i građu.

Ono što posebno valja na kraju istaći to je Asafjevljeva sposobnost da u svoje radove integrira tada suvremena dostignuća međunarodne etnomuzikologije i razradi ih unutar određene studije s pravom mjerom, onoliko koliko određeni folklorni materijal to dopušta. Njegov komparativni pristup glazbenom folkloru brojnih zemalja i različitih

kultura nije zanemario njihove specifičnosti među kojima su i naše uzorno i iscrpno opisane.

Tanja PERIĆ-POLONIJO

Zbirka tekstova ženskih židovskih pjesama iz Iraka grupira građu prema kriteriju povezanosti određenih pjesama s temom ili periodom životnih događanja unutar životnog ciklusa čovjeka. Tako su pjesme podijeljene u pet skupina odnosno pet dijelova knjige: 1 - uspavanke; 2 - pjesme za malu djecu; 3 - svadbene pjesme; 4 - pjesme za obred "Ziyara"; 5 - tužbalice i naricaljke. Podjela pjesama u zbirci temelji se na činjenici da se samo te određene pjesme pjevaju isključivo u navedenim određenim životnim situacijama, a ni u koje drugo doba. Prvi dio zbirke je posvećen uspavankama preuzetim iz rukopisa iz 19. stoljeća, kao i suvremene prakse iračkih Židova koji ih još i danas izvode. Uspavanke su podijeljene u nekoliko skupina koje se razlikuju prema sadržaju, pjesničkom obliku i napjevu. Predstavljene su pisane i usmene verzije pjesama. Drugi dio zbirke obuhvaća pjesme za malu djecu. Suprotno uspavankama koje imaju funkciju umirivanja, tj. usplavlivanja djece, ove pjesme upravo potiču djecu na određene aktivnosti (hodanje djeteta, tj. poticanje na prve korake, buđenje djeteta ili poticanje na ples), ili predstavljaju pohvale dječjih osobina (njihovo odijevanje, ukrase, njihov brz rast ili sjajnu budućnost koja ih čeka). Te pjesme se ne pjevaju poput uspavanki i tužbalica, već se izvode više poput recitacija. Obrasci pjesama kao i situacije u kojima se one izvode, zajedničke su židovskim i muslimanskim majkama, zbog čega nalazimo identične stihove u obje grupe. Ipak, židovske pjesme razlikuju se zbog toga što se izvode na judejsko-arapskom dijalektu i što ta vrsta pjesama sadrži čisto židovske motive kao što su opisi situacija kada dijete uči čitati Toru, ili vjenčanje s rabinovom kćeri itd. Dok su sve objavljene pjesme muslimanskih Arapa preuzete iz usmene tradicije, dotle su židovske, neke preuzete iz rukopisa iz 19. stoljeća a neke iz usmene tradicije sačuvane sve do danas. U trećem dijelu knjige, sakupljene su svadbene pjesme koje se pjevaju u svečanoj svadbenoj noći "HINNA" u ceremoniji "JALWA". To su pjesme koje se izvode u kombinaciji soliste i grupe. Njih su mogli izvoditi muškarci - pjevači religioznih pjesama (grupe koje se nazivaju ABU SHEVAHOT), ili žene - rođakinje mladenaca, ili sami članovi svatova, koji su to radili besplatno. Ipak, svojevremeno su se u većim zajednicama u Bagdadu pojavile profesionalne ženske pjevačke grupe poznate pod nazivom DAQAQAT. Takve skupine su se sastojale od 4-5 žena, od kojih je jedna bila solistica, dok su druge odgovarale na njenu pjesmu uz bubnjanje. One su pjevale većinom židovske pjesme na judeo-arapskom dijalektu Bagdada. Najslavniji, najpoznatiji takvi DAQAQAT ansambli u prošlosti bili su od MAS'UDA AL BOMBALIYA i DAISY LULU (vjeorjatno zbog snimljenih gramofonskih ploča 1930. godine) kao i slavna obitelj, tj. obiteljski sastav SHAMMA, koji je djelovao čak kroz četiri generacije. U zbirci su obuhvaćene pjesme koje slave mladenku i mladenca, zatim pjesme koje slave njihove roditelje i pjesme koje izražavaju dobre želje mladencima i njihovim obiteljima. Četvrti dio knjige je posvećen pjesmama za obred ZIYARA, tj. pjesmama hodočasnika grobovima svetaca. Te hodočasničke pjesme su najčešće pjevali sami hodočasnici, ali svojevremeno su ih pjevali i profesionalni DAQAQAT i HALGI sastavi na najpopularnijem hodočasničkom odredištu, grobu proroka Ezekiela. Autor knjige je uspio samo devet ZIYARA pjesama pronaći i donijeti njihove zapise u ovom dijelu knjige. Peti dio knjige posvećen je tužbalicama i naricaljkama koje je autor uspio sam snimiti snimajući izvedbe naricaljki vlastite majke (Gurjiya Avraham-Avishur) koja mu je bila jedini usmeni izvor. Knjiga, tj. tekstovi su tiskani na judeo-arapskom jeziku i židovskim pismom s paralelnom transkripcijom tih tekstova u latinici. Knjiga sadrži sedamnaest stranica teksta na

Women's Folk Songs in Judeo-Arabic from Jews in Iraq, translated and edited by Yitzhak Avishur, Iraqi Jews' Traditional Culture Center, Institute for Research on Iraqi Jewry, Tel-Aviv 1987. XXII, 229 str, [16] str. tabli fotografija (Studies in the History and Culture of Iraqi Jewry, 4) (Publication of Iraqi Jew's Traditional Culture Center, 6)